

# ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ

|                                                                                                      |                                             |                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ΣΥΝΑΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ<br>Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου ἕως 1 Ἰουλίου<br>Ἑσπεριακοῦ δρ. 6. — Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 8. | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ<br>ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ<br>ε' Ἀναπλάσεως καὶ ἐκδόσεως τοῦ Χρυσοστόμου<br>ὁδὸς Φλίσσα, 5, παρὰ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ ὀρησκέια καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι. ὑπὸ F. Bettex. — Ὁ βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὑπὸ Ροδόλφου Ἀσμῆ. — Ἡ ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ ποίμνῃ καταπολέμησις τοῦ ὕλισμου. — Ὁ Ραββίνος Ἰσαὰκ Μ., ὑπὸ Ν. Χ. Ἀνδράκη. — Ἄγναι καὶ παρερμηνεύται Μακράκη. — Ἐτοιμάσατε τὴν ἑδὼν τοῦ Κυρίου, ὑπὸ Π. Γ. Γκορογιάννη.

## Ἡ ὀρησκέια ΚΑΙ Αἱ ΦΥΣΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ ὑΠΟ F. BETTEX

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Πρὸ οὐδενός·  
Α'.

Πόσον μᾶς φαίνεται μεγαλοπρεπῶς ἡσυχος ἡ γῆ αὕτη, τὴν ὅποιαν κατοικοῦμεν ἐν τῷ διαστήματι! Ὄταν, ἀπὸ ὑψηλῆς τινοῦ κυρυφῆς, ἀρχίζωμεν νὰ βλέπωμεν μέρος τι αὐτῆς, πῶς τὰ ὄρη τῆς εἶνε ἡσυχὰ καὶ ἐπιβλητικά, σύμβολα δυνάμεως καὶ διαρκείας, πῶς αἱ πεδιάδες τῆς ἐκτείνονται εὐρεῖαι καὶ γόνιμοι, αὐλακίζόμεναι ἀπὸ τὸν κανονικὸν ῥοὺν τῶν ποταμῶν, καὶ πῶς ἡ κυανῇ θάλασσᾳ, ἐπὶ τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως τῆς ὁποίας κινεῖνται σημεῖα τινα λευκά, φαίνεται ἐφησυχάζουσα στερεὰ ἐπὶ τῶν θεμελίων τῆς. Μᾶς φαίνεται ἀσπίς ἡ γῆ αὕτη, ἡ τροφὸς μήτηρ τῶν ἀνθρώπων, καθὼς τὴν ὀνομάζει ὁ γέρων Ὅμηρος.

Καὶ σχεδὸν ἐπίσης ἡσυχος μᾶς φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ οἰκοῦσα ἐπ' αὐτῆς ἀνθρωπότης. Διότι τὴν ἀνθρωπότητα ταύτην δὲν ἀποτελοῦσιν αἱ ὀλίγαι σχετικῶς χιλιάδες, αἵτινες κινεῖνται πυρετωδῶς εἰς τὰς μεγάλας μᾶς πόλεις· ἀλλὰ τὴν ἀποτελοῦσι τὰ ἑκατομύρια, τὰ ὅποια, κλύποντα καὶ ἡμέραν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, σπείρουσι καὶ θερίζουσι τὸν ἄρτον τοῦ κόσμου, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ παρέργεται ἀριθμουμένη μετὰ τὰ θέρη, κατοικοῦσι δὲ εἰς τὰς ταπεινὰς κατοικίας, ἃς ἐκτίσαν οἱ πρόγονοί των.

Ἄλλ' ὅποια ψευδὴς ἐντύπωσις! Μακρὰν τοῦ νὰ ᾔνε ἡσυχος ἡ γῆ αὕτη, ὁ κόσμος οὗτος, βλεπόμενος ἀπὸ τὰ αἰώνια ὕψη, πετᾷ ἐν τῷ διαστήματι ἀνευ διακοπῆς καὶ ἀνευ ἀναπαύσεως· καὶ ἐνθ' ὁ δείκτης τῶν δευτερολέπτων προχωρεῖ κατὰ ἓν βῆμα ἐν τῷ ὁρολογίῳ, ὁ κόσμος οὗτος καὶ σεῖς καὶ ἐγὼ ὑπερέβημεν 29 χιλιάδες, καὶ οὐδέποτε, οὐδέποτε πλέον θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὅποιαν πρὸ μιᾶς στιγμῆς κατείχομεν ἐν τῷ διαστήματι. Ποῦ βαίνει οὕτω ἡ γῆ ἐν τῇ ἀχαλινάτῳ πορείᾳ τῆς; Διότι αὕτη στρέφεται πιστῶς περὶ τὸν ἥλιον τὸν κύριόν της, ἀπὸ τὴν σιδηρᾶν χεῖρα τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ ἀπαλλαγῇ. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ὡσαύτως, ὠθούμενος ἢ ἐλκόμενος ὑπὸ μυστηριώδους τινὸς δυνάμεως, ταξιδεύει, πετᾷ, καὶ τὴν παρασύρει πρὸς τέρματα ἀγνώστα.

Τί θὺ ἐβλέπομεν ἐὰν ἐπιτυχῶνόμεν οὕτω ἐξίτηται ὁ Ἀρχιμήδης.

Ἐὰν ὁ Θεός, ὅστις μόνος εἶνε ἡ Ἀνάπαυσις, μᾶς ἐχορήγει ἐν μέσῳ τοῦ ἀπεράντου στροβίλου τῶν κόσμων—τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ἤδη ὀνόμαζον πολὺ εὐλόγως «τὸ Σύμπαν», «τὸ μέγα ἐν, τὸ ὅποιον στρέφεται»—τὸ σταθερὸν σημεῖον, τὸ ὅποιον ἐξίτηται ὁ Ἀρχιμήδης, διὰ νὰ ὑπεγείρῃ τὴν γῆν, πῶς θὰ μᾶς ἐφαίνετο αὕτη; Ἦθελομεν ἰδεῖ μικρὸν τινα ἄστέρα ὑποφώσκοντα ἐν τῇ ἀποστάσει, ἔπειτα μεγεθυόμενον, ἀποβαίνοντα ὡς ἡ σελήνη, διὰ νὰ πληρώσῃ μετὰ δύο ὥρας τὸ ἥμισυ τοῦ οὐρανοῦ· ἀκολουθῶς ἡ ὑπερμεγέθους αὕτη σφαῖρα ἤθελε διέλθῃ ταχύτερον σφαίρας τηλεβόλου, καὶ ἐπὶ τινα λεπτὰ δὲν θὰ ἐβλέπομεν παρὰ τρομακτικὸν στροβίλον κυανῶν θαλασσῶν καὶ ἐρήμων κιτρίνων, ὑψηλῶν ὀρέων καὶ ἐκτεταμένων πεδιάδων, συσκίων δασῶν καὶ διηγεκῶν χιόνων. Καὶ πρὶν ἢ συνελθῶμεν ἐκ τῆς ἐκπληξέως μας, ἐκ τοῦ τρόμου μας, ἤδη αἱ εἰκόνες αὐταὶ ἠθελον ἐξασθενήσαι καὶ ἀμαυρωθῇ, θάλασσα καὶ ἡπειροὶ θὰ ἀπέβαινον ἐκ νέου ὑπερμεγέθεις σκοτειναὶ ἢ φωτειναὶ κηλίδες μετ', οὐ πολὺ δέ, ἡ μεγάλη σφαῖρα θὰ ἀνεφαίνετο πάλιν, θὰ ἐσμικρύνετο βαθμικῶς, καὶ θὰ διήρχετο μετ' ὀλίγον διὰ τοῦ διαστήματος ὡς ἄστρον, τὸ ὅποιον χάνεται, παρασυρόμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου Θεοῦ τοῦ

διὰ μέσου τῶν ἀβύσσων. — Καὶ ἠθέλομεν ἶδει παρεργόμενον ἓνα κόσμον, τὸν ὅγκον τοῦτον τῆς ὕλης μὲ τὰς ἀπείρους μορφάς του, τοὺς ὀργανισμούς του καὶ τὰ 1500 ἑκατομμύρια ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, τῶν πλέον ἀθανάτων ἢ αὐτῶς, μὲ ὅλας τὰς λύπας των καὶ τὰς χαρὰς των, τὰς μερίμνας των καὶ τὰ ἐγκλήματά των !

**Ἡ ἀνθρωπότης καὶ αἱ ἀβύσσοι τῶν χρόνων· ὁ ἀστὴρ Βέγα, τὸ τεμάχιον τοῦ γαϊάν-Θρακος, ὁ ἀνθρωπος καὶ οἱ Ἑλῶφι.**

Καὶ καθὼς ὁ κόσμος οὗτος τρέχει ἀνευ διακοπῆς διὰ τῶν ἀβύσσων τοῦ διαστήματος, τοιουτοτρόπως ἡ οἰκοῦσα αὐτὸν ἀνθρωπότης φέρεται διὰ τῶν ἀβύσσων τῶν χρόνων, ἐξερχομένη σιωπηλῆς τινος αἰωνιότητος, διὰ τὰ ἀναδυθῆναι μετ' οὐ πολὺ εἰς ἄλλην ἐπίσης μυστηριώδη. Ποῦ ἦτο ἡ ἀνθρωπότης αὕτη πρὸ δέκα χιλιάδων ἐτῶν, τὰ ὅποια εἶνε ὡς ἐν δευτερόλεπτον εἰς τὸ μέγε τῶν οὐρανῶν ἀρολόγιον; Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ ἀστὴρ Βέγα μόλις εἶχε προχωρήσει ἡμίσειαν διάμετρον ἀπὸ τῆς σελήνης ἐν τῇ υπερμεγέθει τροχίῳ του! Ποῦ θὰ ἦνε ἡ ἀνθρωπότης αὕτη, ὅταν ἐν ἄλλο τοιοῦτῳ οὐράνιῳ δευτερόλεπτον θὰ ἔχη παρέλθει;

Ναί, βραχεῖα εἶνε ἡ διάρκειά της, καὶ χρονολογεῖται μόνον ἀπὸ τῆς χθῆς. Τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ γαϊάν-Θρακος, τὸ ὅποιον λαμβάνετε διὰ τὰ τὸ ρίψετε εἰς τὸ πῦρ, εἶνε ἀπὸ φυτὰ, τὰ ὅποια, καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ἐπιστήμων ἀπιστος θὰ σῶς τὸ βεβαιώσῃ, ἠΐξανον ἐπὶ τῆς γῆς πολὺ πρὶν ἢ ὁ ἀνθρωπος ὑπάρξῃ, τὰ ὅποια ἐμεγάλωνον, ὅτε ἀκόμη οὐτε ἄγγελοι, οὐτε ἀρχάγγελοι ἐγνώριζον τὰ περὶ ἀνθρώπου. Διότι οἱ Ἑλῶφι δὲν εἶχον εἰσέτι προφέρει τὸν λόγον· «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν».

**Οἱ ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι σήμερον 131 πρόγονοί μας.**

Ἀπὸ τοῦ ὁ Ἀδάμ ἦνοιξεν ἐκστατικῶς τοὺς ὀφθαλμούς του ἐν τῷ φωτὶ τοῦ Παραδείσου, 74 μόνον γενεαὶ διετέθησαν ἀλλήλας πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Λουκ. Γ' 28—38). Ἐὰν υπολογίσωμεν μετὰ τοῦ ἀρχαίου Ἡροδότου τὴν διάρκειαν μιᾶς γενεᾶς εἰς 33 ἔτη καὶ 3 μῆνας, γίνονται ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἄλλαι 57. Ἀρὰ 131 μόνον ἄνδρες, πρόγονοί μας, μᾶς χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ καὶ σχηματίζουσι κατ' εὐθείαν γραμμὴν ὅλον τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τῆς ἀνθρωπότητος! Ἐν μικρὸν συνίδριον ἀντιπροσώπων, τὸ ὅποιον θὰ ἐχθραὶ εἰς μεγάλην τινὰ αἰθουσαν, ἀλλὰ διηγεῖται σεβαστῇ, παρὰ τὸ εὐφριδῆν της. Πρῶτον οἱ δέκα μακροβιώτατοι γενεάρχαι, οἱ ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ μέχρι τοῦ Νῶε, οἱ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν γιγάντων, οἵτινες ἐνέπλησαν τὴν γῆν βίας καὶ ἀλαζονείας ἐπὶ χίλια καὶ πεντακόσια ἔτη· ἔπειτα πλείονες τοῦ ἐνὸς ἀρχηγοὶ νομάδες, νομοῦνται καὶ ἰδρυταὶ πόλεων, ποιεῖται τινες καὶ τινες ποφοί, ἐπίσης δὲ καὶ τινες ἐπαίται κακοῦργοι, καὶ τύραννοι, ἀγαθοὶ χωρτικοὶ καὶ ἀλαζόνες εὐπατριδαί. Πόσον ἠθελεν εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἡ ἱστορία των, ἢ βιογραφία αὕτη τῆς ἀνθρωπότητος! Ὑπομονή! Ἡμέραν τινὰ, εἰς τὰ θαυμάσια τῆς αἰωνιότη

τος, θὰ τοὺς ἴδωμεν, αὐτοὺς, τοὺς βίους των, καὶ τὰ ἔργα των· διότι τίποτε δὲν χάνεται εἰς τὸ θεῖον Σῶμα, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἤδη ἔλεγον· «ἐν τῷ αἰθέρι τοῦ διαστήματος εἶνε τὰ ἄρχεα τῶν θεῶν».

**Οἱ τρεῖς γῦροι τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ὁ πτερωτὸς Λεοπαρδαλὶς τῆς ὀπτασίας τοῦ Δανιὴλ.**

Καὶ ἐν τοῦτοις ὁπόσον ἐπιβλητικόν, παράδοξον, φοβερόν ὄγκον σκέψων, λόγων καὶ πράξεων δὲν παρήγαγεν ἡ ἀνθρωπότης αὕτη κατὰ τὸ διάστημα αἰώνων τινῶν! Πόσον ἐν τῷ ὀλίγῳ τούτῳ χρόνῳ δὲν ὑποδόμησε καὶ κατέστρεψεν, ἐφύτευσε καὶ ἐξεργάσεν, ὠμίλησε καὶ ἔγραψεν, ἐστῆναξεν, ἐκλαυσεν, ἐγέλασε καὶ κατηράσθη! βασιλεία καὶ αὐτοκρατορία ἐβλάστησαν καὶ ἠΐξαν, πολιτισμοὶ καὶ λαοὶ ἐφύησαν καὶ ἐφθάρησαν ὡς χορτοὶ τῶν ἀγρῶν, τὸν ὅποιον ὁ θάνατος ἀδιακώπως θερίζει. Βεβαίως ἐτι ἐπιβλητικώτερος ἢ ἡ πτῆσις τῆς γῆς ἐν τῷ διαστήματι εἶνε ὁ στροβιλισμὸς γύρος τῶν πνευμάτων ἐπὶ ταύτης τῆς γῆς. Φαίνονται, λέγει λόγιόν τι, ἀκκμνῶσι τρεῖς μικροὺς γύρους, καὶ ἔπειτα ἀπέρχονται». Ἐς δεκαετὲς διάστημα, χρόνον, τὸν ὅποιον παιδίον τι διανύει ἐν τῷ σχολείῳ, ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ πτερωτὸς Λεοπαρδαλὶς, τὸν ὅποιον ὁ Δανιὴλ εἶδεν εἰς τὰς θύλας του δράκους, ἐνσκήπτει εἰς Ἀσίαν, συντρίβει τὴν δύναμιν τῶν Περσῶν, ἀφανίζει τὴν πόλιν τῆς Τύρου, ἰδρύει τὴν Ἀλεξανδρείαν, καταλύει βασιλεία, καὶ διανέμει ὅσα αὐτὸς δημιουργεῖ, καὶ διαβιβάζει ὡς κύκλῳ ἐπὶ τῆς γῆς. ἔπειτα ἐκλείπει, νέος ἀκόμη, καὶ τὸ κράτος του καταπίπτει ἐν τῷ αἵματι.

**Ὁ μέγας Ναπολεὼν, καὶ οἱ ποιοῦντες τρέμειν τὸ ἔδαφος τοῦ Βατερλώ.**

Καὶ δὲν εἶδομεν, μόλις πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν, ὀπολογαγόν τοῦ πυροβολικοῦ, πρὸ μικροῦ ἀγνωστον, νὰ μεγεθυνθῇ ὡς γίγας, νὰ κερδίσῃ ἑκατὸν μάχας, νὰ διελθῇ διὰ τῆς Βωρύπης μὲ ἑκατὸν χιλιάδας μαχητῶν, νὰ καθαιρῇ καὶ νὰ καθιστῇ βασιλεῖς δι' ἐνὸς λόγου του, καὶ ἔπειτα νὰ ἐκλείψῃ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου, διὰ τὰ ἀποθάνῃ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἀγίας Ελένης; Οἱ βασιλεῖς, τοὺς ὁποίους κατέστησεν, ὁ Λουδοβίκος, ὁ Μιχαήλ, ὁ Ἰωσήφ, ὁ Ἰερώνυμος, ποῦ εἶνε μὲ τὰς αὐλὰς των καὶ τοὺς στρατούς των; Ἐξηφανίσθησαν ὡς δειρὰ νυκτερινά. Καὶ τί ἀπέγειναν αἱ τετρακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ὁ ἰσχυρὸς λόγος του παρέσυρεν εἰς Ῥωσίαν, καὶ τὰ βαρέα συντάγματα τῶν θαλασσοπόρων του, τῶν ὁποίων ὁ καλπασμός ἐκάμε νὰ τρέμῃ τὸ ἔδαφος τοῦ Βατερλώ; Ὀλίγη κόνις ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σκιά ὥχραι εἰς τὰ ἔρβη.

**Οἱ ἥρωες τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου· τὸ δένδρον τῆς ζωῆς τῶν Σκανδιναυῶν· οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ἀπαγόμενοι.**

Καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶδον καὶ ἔκαμαν τὸν φοβερόν πόλεμον τοῦ 1870; Ἦδη κατέρχονται ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον εἰς τὸν τάφον, καὶ μετ' οὐ πολὺ κανεὶς ἐξ αὐτῶν δὲν θὰ δύναιτο πλέον νὰ τὸν διηγῇται. Διότι ἀκαταπαύστως, ἔλεγον ἤδη οἱ Σκανδιναυοὶ, φάται μυριάδες

ἀνθρώπων ἐπὶ τοῦ μεγάλου δένδρου τῆς ζωῆς Ὑδρασίλ, καὶ ἀκαταπαύστως πίπτουσι τὰ φύλλα του νεκρά. Ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἑκατομμύρια ἀνθρώπων θνήσκουσιν ἐν μέσῳ θαυμάτων, καὶ ἑκατομμύρια παιδῶν ἀνοίγουσι κλαίοντα τοὺς ὀφθαλμούς των πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀδιακόπως οἱ ἀγγελοὶ, οἵτινες ἀναβαίνουν καὶ καταβαίνουν, διασταυροῦνται ἐπὶ τῆς κλίμακος τοῦ Ἰακώβ, οἱ μὲν φέροντες ψυχὰς (!), οἱ δὲ ἀπάγοντες τοιαύτας, πολὺ, φεῖ! διγλωττέρας εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ.

**Αὐθεντικαὶ βεβαιώσεις ἀνθρώπων φιλοσόφων καὶ ἐφημέρων ἐντόμων.**

Ὅταν θεωρῇ τις οὕτω τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος, στενάζει καὶ λέγει μετὰ τοῦ Βιλδὰδ· Εἰμεθα χθεσινοί, καὶ δὲν γνωρίζομεν τίποτε· αἱ ἡμέραι μας εἶνε ὡς σκιά ἐπὶ τῆς γῆς (Ἰωβ Η' 9). Τανάπαλιν, ἐκπληττεται τις δικαίως διὰ τὴν πεποιθήσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ ἀνθρωπος, τοῦ ὁποίου τὸ γένος δὲν ἦτο χθὲς καὶ θὰ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου αἶριον, ὅστις δὲν ἠδύκαίησεν ἀκόμη νὰ παρατηρήσῃ καλῶς τὸν κόσμον τοῦτον, τὸν ὅποιον κατοικεῖ, καὶ τὰ κτίσματα, τὰ ὅποια τὸν πληροῦσιν, ὅστις γνωρίζει μικρὸν τι ἐλαττόν τοῦ μηδενὸς διὰ τὰς χιλιάδας τῶν κόσμων, τοὺς ὁποίους βλέπει εἰς τὸν οὐράνιον θόλον, καὶ ἀκόμη ἡλιγώτερον περὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἔθους, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀναριθμητῶν πληθύνων, θεσπίζει μετ' αὐθεντίας, ὅτι «ἡ ὕλη εἶνε αἰωνία» — καὶ δυνάμεις τῆς φύσεως εἶνε ἀμετάβλητοι — ἐν παντὶ καιρῷ ἡ παρατήρησις μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι... «εἶνε ἀδόνητον οἱ νόμοι τῆς φύσεως νὰ ἀλλάξωσι ποτε»· «οὐδέποτε ὑπῆρξαν οὐτε θαύματα, οὐτε ἀποκαλύψεις ἀνωτάτου ἐντός». Τοῦτο εἶνε ὡς ἐὰν τὰ ἐφήμερα, τὰ πτερωτὰ ἐκείνα ἔντομα, τῶν ὁποίων εἶδῃ τινὰ ζῶσι μίαν ὥραν ἢ δύο, συνηθροισμένα ἐπὶ τοῦ κυκλωτέρους φύλλου νυμφαίας τινὸς περὶ σεβασμῶν τινα πατριάρχων των, ἔχοντα ἡλικίαν μιᾶς ὥρας καὶ ἡμισείας, ἤκουον αὐτὸν μετὰ σεβασμοῦ νὰ τοῖς ἀποδεικνύῃ, ὅτι πάντοτε ἡ ἀπέραντος ἐπιφάνεια τοῦ ἔλους των ἦτο κυκλωμένη ἀπὸ φυτὰ μεγάλα καὶ πρᾶσινίζοντα, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἡ ἀπειρος αὕτη ὕψος ἐπιφάνεια ἦτο, ὡς τὸ ἰσχυρίζονται παιδικαὶ παραδόσεις, κακαλυμμένη ὑπὸ οὐσίας σκληρᾶς καὶ διαφανοῦς, περὶ τῆς ὁποίας κούφη πρόληψις διατείνεται ὅτι ἦτο πεπικνωμένον ὕδωρ — (Μεγάλη τῶν ἐντόμων ἱλαρότης!)

**Ποῦ πορεύονται ἡλιος καὶ γῆ;**

Ἡ γῆ, εἰπομεν, περὶ διὰ τοῦ διαστήματος μὲ πησιν ἀκούραστον. Ἀλλὰ ποῦ τείνει τὸ αἰώνιον ταξίδιον, τὸ ὅποιον ἤδη παρέσυρεν ἄνθρωπον ἄγοντα τὸ 50 ἡν τῆς ἡλικίας του ἔτος ἑκατομμύριά τινα χιλιομέτρων ἀπὸ τοῦ μέρους, ὅπου εἶδε τὸ φῶς, καὶ ὅπου δὲν θὰ ἐπανεέλθῃ πλέον; Τὸ μέγα τοῦτο ταξίδιον πρέπει ἐπίσης, ὡς πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει, νὰ ἔχῃ νόημα τι καὶ σκοπὸν τινα· ἀλλὰ ποῖον; Ὁ Φοῖβος, ὁ ἥλιός μας, καὶ ἡ γῆ μας μετ' αὐτοῦ, φέρονται

(Σ. Μ.) Ἐρχόμενοι δηλαδὴ νὰ παραστῶσιν εἰς γεννήσειν.

νὰ πείσωσι, διαγράφοντες ὑπερμεγέθεις κύκλους, πρὸς ἀβύσσους αἰετοῦ ψυχροτέρους, ὅπου ὁ Δάντης μᾶς δεικνύει τὸν Ἐωσφόρον τεθαμμένον ἐντὸς αἰωνίου πάγου; Ἡ πλανᾶται ἀνευ σκοποῦ καὶ ἀνευ τέλους, διὰ μέσου τῶν κόσμων, εἰς τὰς ἀπείρους ἐκτάσεις τοῦ διαστήματος; Ἡ ἀνυψοῦται, ἀπ' ἐναντίας, ὡς ὁ ζεφύρος, εἰς κύκλους πάντοτε μεγαλητέρους, πρὸς ἀγνώστους ἐκτάσεις τῆς ἀτμοσφαίρας, πλήρεις ζωῆς θερμότερας καὶ φωτεινότερας, καὶ φοβερωτέρων δυνάμεων; Ἀν γνωρίζομεν τίποτε.

**Τὸ ἀγνωστον τῶν δρόμων τῆς ἀνθρωπότητος.**

Καὶ ὅπως οἱ δρόμοι καὶ αἱ τῆχαι τῶν ἡλίων μας εἶνε ἀγνωστοί, ὡσαύτως ἀγνωστοὶ μᾶς εἶνε καὶ οἱ δρόμοι καὶ αἱ τῆχαι τῆς ἀνθρωπότητος. Γνωρίζομεν, ὅτι ἐν ἀρχῇ ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τοὺς οὐρανούς καὶ τὴν γῆν, καὶ πατε θὰ ἦνε αὐτὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ἀλλ' ἀγνωστοῦμεν κατὰ τίνας νόμους γεννῶνται ἢ θνήσκουσιν τὰ κράτη καὶ οἱ λαοί, διατὶ ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου στρέφεται εἰς κύκλους ἐκκεντρικούς περὶ τῆς Ἱερουσαλὴμ, τοῦ κέντρου της, διατὶ πάντοτε λαὸς τις εἶνε ὁδηγὸς καὶ διαπότης ἄλλων, διατὶ ἡ ἀνθρωπότης συνωθεῖται καὶ συσσωρεύεται εἰς τινὰ τόπους, ἀποπνίγεται εἰς μεγάλα τινὰ κέντρα, τοὺς Παρισίους, τὸ Λονδίνον, τὴν Νέαν Ὑόρκην, παραπονουμένη ὅτι τῇ ἐλλείπει τόπος, ἐνῷ ἀφίνει κινουὺς καὶ ἀκατοικήτους ἄλλους τόπους, οἵτινες ἦσαν ποτὲ οἱ περισσώτερον κατωκημένοι, οἱ πλέον γόνιμοι καὶ οἱ πλέον πλούσιοι τοῦ κόσμου, ὡς ἡ Μεσοποταμία, ἡ Ἀσσυρία, ἡ Νότιος Ἀφρική, τὸ Μεξικὸν τρεῖς τόσον μέγα ὅσον ἡ Γαλλία, μὲ ἐπὶ τὰ δὲ μόνον ἑκατομμύρια κατοίκων, ἢ τὸ Τεξᾶς ἐπίσης μέγα ὡς αὕτη, καὶ ὀλιγώτερον κατωκημένον παρὰ ἡ Ἑλβετία, καὶ αἱ ἀπέραντοι πεδιάδες τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ὀλίγον ἐπίσης γνωρίζομεν διατὶ λαοὶ τινες ἀποθνήσκουσιν. Ἐκεῖ, ὅπου ὁ πολιτισμός μας, ὁ αὐτοκαλούμενος Χριστιανικός, τοὺς θίγει, διαλύονται καὶ ἐκλείπουσι πρὸ αὐτοῦ, ὡς οἱ Ἰνδοὶ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς γῆς van Diemen, καὶ οἱ Maoris τῆς Νέας Ζηλανδίας, καὶ ἐπίσης μετ' ὀλίγων οἱ Κάφροι καὶ οἱ μαυροὶ πληθυσμοὶ τῆς Ἀφρικῆς. Διὰ τοῦτους ἔλους ὁ πολιτισμός μας εἶνε θανάσιμον δηλητήριον. Διὰ τὶ; Ἀν γνωρίζομεν περὶ τούτου τίποτε.

**Ἐρωτήσεις περὶ προόδου· Ρωμαῖοι καὶ Βάνδαλοι.**

Καὶ καθὼς ἠρωτήσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τὸν ἥλιόν μας, δύναται τις ἐπίσης ν' ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐν τῇ ἀκαταπαύστῳ πορείᾳ της διὰ μέσου τῶν χρόνων· προσδεῖται αὕτη πρὸς σκοποὺς πάντοτε ὑψηλοτέρους, ἐκπίπτει ἀπὸ ὕψος καταφθασθέντα ἤδη, ἢ στρέφεται εἰς κύκλον πάντοτε τὸν αὐτόν; — Ζητήματα, τὰ ὅποια ἐμπνέουσιν εἰς τοὺς νεωτέρους ἀποστόλους τῆς προόδου μόνον στεναγμὸν οἴκτου! ὡς ἐὰν ἠδύνατό τις, λέγουσι, νὰ ἀμφιβέβη, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης, ἄλλοτε βάρβαρος, ἀμαθὴς, καθίσταται καθ' ἐκάστην πλέον πεπολιτισμένη, πλέον πεφωτισμένη... δὲν τολμᾶσι νὰ εἰπῶσι, καλυτέρα καὶ εὐτυχότερα. Ἀλλ' εἰς

πάντα χρόνον, ἕκαστος αὐτὸν ἐνόμισε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀνώτερον ὄντων τῶν ἄλλων, οἵτινες προηγέθησαν. Οἱ ῥωμαῖοι ἐλίγον ὑπελήπτοντο τοὺς βαρβάρους, καί, μὲ τὴν σειρὰν τῶν, οἱ Βάνδαλοι καὶ ὁ Ἀττίλας περιεφρόνουν τοὺς Ῥωμαίους καὶ τὸ κράτος τῶν, τὸ ὁποῖον εἶχον καταστρέφει.

#### Περιπλοκὴ τοῦ ζητήματος.

Ὅταν θεωρῇ τις αὐτὸ ἐγγύτερον, τὸ ζήτημα τῆς προόδου περιπλέκεται διαφερόντως. Διότι ἐπὶ τέλους ἐπετύχονεν διὰ τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν τηλεγράφων, τῶν βιομηχανικῶν ἐταιρειῶν καὶ τῶν τραπεζικῶν τοκομεριδίων, τῶν θεωρητικῶν, τῶν τορπιλλοδόλων, καὶ τῶν πολλῶν δόλων κανονίων, νὰ ἐγκαινίσωμεν ἐποχὴν εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, εὐδαιμονίας καὶ εὐημερίας γενικῆς; Ἐπρεπε νὰ ᾔνι τις πολλὴ θρασυὶς ἢ πολλὴ ἀμαθία, διὰ νὰ τοιμῆσθαι νὰ τὸ βεβαιώσῃ. Δὲν βλέπομεν, παρὰ τὰς τοσοῦτον ἐξυμνουμένας προόδους τῆς κοινωνιολογίας, τῆς νομομαθείας, καὶ τῆς θεολογίας, τὴν παλαιοῖαν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς ἀναρχίας ἀναβαίνουσαν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ ἀπειλοῦσαν νὰ κατακλύσῃ τὴν νεωτέραν ἡμῶν κοινωνίαν; Δὲν βλέπομεν τοὺς θρόνους καὶ τὰς θροσκύλας, τὴν πίστιν καὶ τοὺς νόμους σαλευομένους, καὶ τὸ ἐγκλημα καταγελάδων ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους; Ἡ ἱατρικὴ καὶ ἡ παιδαγωγία ἐξυμνοῦσι τὰς προόδους τῶν, καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἀποβαίνει ὁλονὴν περισσότερον ἀδύνατος, ἀσθενής, νευροπαθής, καὶ ὁ πληθυσμὸς ἐλαττοῦται, καὶ ἡ νεότης ἐκασθενεῖ ἀδιακόπως διὰ τῶν καταχρήσεών της, ἀπειθῆς καὶ ἀκόλαστος, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐφ' ἑσθὼν ἐγκληματικῶν αὐξάνει, εἰς φρικτὴν ἀναλογίαν. Καὶ εἰς αἰῶνα διατεινομένου πολιτισμοῦ, οἱ ἡμίσεις τῶν λαῶν δολιζονται ἐναντίον τῶν ἄλλων, διὰ νὰ τοὺς κατασφάξωσιν εἰς πολέμους, μέλλοντας κατὰ τρόπον πρωτοφανῆ. Τέλος ἡ αὐτοχειρία καταλαμβάνει ὅλας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας· καὶ ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος, καὶ αὐτὰ τὰ παῖδια, φαίνονται κουρασμένα ἐκ τῆς ζωῆς.

## Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ὑπὸ  
ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΑΣΜΗ

(κατὰ μετάφρασιν Κωνσταντίνου Αὐτοκαλοπούλου)

### ΤΟ ΠΑΝΘΡΩΜ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

(Βλέπε σελ. 214)

Μετά τὴν καθέρξιν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ὁ Σωτὴρ ἤρχισε τὴν δημόσιον αὐτοῦ ἐνέργειαν, λέγων: Πεπλήρωται ὁ χρόνος, καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Μαρκ. κεφ. α'. στ. 15). Καὶ ὁ Ἅγ. Παῦλος γράφει: Ὅτε δὲ ᾔλθε τὸ πᾶνθρωπον τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν Αὐτοῦ, ἐνόμενον ἐκ γυναικός, γε-

νόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. (Γαλ. κεφ. δ'. στ. 4—5).

Ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία δὲν ἐπεφάνη ἀπροσδοκῆτως· τὸ ἔδαφος τῇ εἰς παρασκευασθὴ πρὸ αἰώνων, τὸσον εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ὅσον μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν. Εὐθύς μετὰ τὴν πτώσιν ὁ Θεὸς ἀνήγγειλεν, ὅτι τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς θέλει συντρίψει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφως (Γεν. κεφ. γ'. στ. 15) καὶ ἀργότερα ὑπέσχετο εἰς τὸν Ἀβραάμ ὅτι θέλουσιν εὐλογηθῇ ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. (Γεν. κεφ. ιβ'. στ. 3). Τὸ γένος τοῦτο τοῦ Ἀβραάμ ἐπρεπε νὰ παρασκευασθῇ διὰ τῆς πατρικῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, ὅπως δεχθῇ τὴν σωτηρίαν. Ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὡς ὁ Δημιουργὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὡς ὁ Παντοδύναμος, ὅστις, περιβεβλημένος τὴν θείαν Αὐτοῦ μεγαλειότητα, λέγει καὶ γίνεται: Διότι Αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγενίεν, Αὐτὸς προσέταξε καὶ ἐστερεώθη. (Ψαλ. λγ'. στ. 9), καὶ πρὸ τοῦ Ὁποῖου πᾶσα ἡ κτίσις δὲν εἶνε ἄλλο ἢ τέφρα καὶ κονιορτός. Ἀποκαλύπτεται ὡς Θεὸς Ἅγιος: Διότι δὲν εἰσὶν Σὺ Θεὸς θέλων τὴν ἀνομίαν· ὁ πονήρως ὁ δὲν θέλει κατοικεῖ πλῆστον σου. (Ψαλ. ε' στ. 4) ὡς Θεός, ὅστις εἶνε κεχωρισμένος τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων δι' ἀνυπερβλήτου ἀδύσους (Ἠσ. κεφ. νθ' στ. 2)· καὶ λέγει: Ἔστε ἅγιοι, διότι Ἅγιός εἰμι. (Λευ. κεφ. ια'. στ. 44). Ἀλλ' ὁ Θεὸς οὗτος ὑπόσχεται νὰ παρασχῇ χάριν, ὅπως ὁ Ἰσραὴλ μὴ περιπέσῃ εἰς τὴν ἀπελπισίαν τοῦ Κόϊν; ὅστις εἶπεν: Ἡ ἁμαρτία μου εἶνε μεγαλύτερα παρ' ὅστε νὰ συγχωρηθῇ. (Γεν. κεφ. δ' στ. 13). Ἐνφ' οἱ ἔθνηκοι στρέφουν κατηγορεῖς τὰ βλήματα τῶν πρὸς τὸν χρυσὸν αἰῶνα τοῦ παρελθόντος, ὁ Ἰσραὴλ εἶνε ὁ λαὸς ὁ πλήρης ἐλπίδος, ὁ πλήρης θερμῆς προσδοκίας, ὁ ὑποστηρικτὸς ὑπὸ διαρκεῶς προφηταίς, πάντοτε ἀκριβεστέρως καὶ φαινοτέρας, καὶ διὰ τῶν θυσιῶν, κυρίως δι' αἱματηρῶν θυσιῶν. Αἱ θυσίαι αὐταὶ ἔπρεπε ν' ἀνακαλύψωσιν ἀναταραχάτως εἰς τὸν λαὸν ἀφ' ἐνός μὲν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἄξιος θανάτου ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων του, ἀφ' ἐτέρου δὲ ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐπιθυμεῖ τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλ' ὅτι θυσιάζει τὸ θῆμα, ὅπως ὁ ἁμαρτωλὸς δυναθῇ νὰ εὕρῃ χάριν. Ἐν τούτοις τὸ αἷμα τῶν ζώων δὲν ἠδύνατο νὰ καθάρσῃ τὴν συνείδησιν, οὔτε νὰ συμφιλιώσῃ τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' αἱ θυσίαι αὐταὶ ἔπρεπε διὰ τῆς σταθερᾶς αὐτῶν ἐπαναλήψεως νὰ διευθύνωσι τὰ βλήματα καὶ τὰς ἐλπίδας πρὸς τὸ μέλλον, πρὸς τὴν ἐξελαστήριον θυσίαν, περὶ ἧς ὁμοίει ὁ Ἡσαίας (κεφ. νγ' στ. 4—6) πρὸς τὴν μόνην τελείαν προσφορὰν, ἥτις τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἀγιαζομένους (Ἐβρ. κεφ. ι' στ. 14).

Ὁ νόμος ἔπρεπε νὰ δίδῃ τὴν συναίσθησιν τοῦ ἁμαρτήματος καὶ τῆς ἐνοχῆς, ἡ θυσία καὶ ἡ ὑπόσχεσις ἔπρεπε νὰ παρέχωσι τὴν ἐλπίδα τῆς χάριτος, ἡ περιτομὴ ὡς σημεῖον συνθήκης ἔπρεπε νὰ ἐγείρῃ τείχος μετὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὑπολοίπου κόσμου, καὶ ν' ἀναγγέλλῃ, ὅτι

ἠδυνάτο τις νὰ ἀνῆλθῃ εἰς τὸν λαὸν τοῦτον δυνάμει μόνῃς τῆς φυσικῆς γεννήσεως. Μετὰ τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ δουλείας ὁ Θεὸς συνέστησε τὸ Πάσχα. Ἡ τελετὴ αὕτη δὲν ἦτο μόνον ἀναμνηστικὴ ἐορτὴ ἐκείνου, ὅπερ ἔκαμεν ὁ Θεὸς ἄλλοτε. Διότι διὰ τὸν αἰώνιον Θεὸν παρελθὸν δὲν ὑφίσταται. Ὁ Ἰεχοβὰ εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ χθές, καὶ σήμερον, καὶ αἰώνιος· εἶνε ἀναλλοίωτος καὶ ἀνακαίνιζαι τὸ πᾶν. Ἀλλὰ τὸ Πάσχα εἶνε σημεῖον μόνιμον, δεικνύον ὅτι ὁ Θεὸς ἐπιθυμεῖ νὰ χαρισθῇ εἰς τὸν λαὸν Αὐτοῦ διὰ τοῦ αἵματος τῆς συμφιλιώσεως προφητεία βεβαία τοῦ τελείου Πάσχα, τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθέντος Χριστοῦ (1 Κορ. ι'. κεφ. στ. στιχ. 8), καὶ διὰ τοῦ οἴνου. ὁ Θεὸς χορηγεῖ εἰς ἡμᾶς πραγματικῶς καὶ ἀληθῶς, ὅτι μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῇ διὰ σημείων εἰς τὴν παλαιὰν διαθήκην.

Καὶ ὅτε ὁ λαὸς ἐκείνος, ἐν καιρῷ ἡλικίου ὕπνου, διέτρεχε τὸν κίνδυνον νὰ παραπλανηθῇ ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν γειτόνων του, ὁ Ἰεχοβὰ, ἐν τῇ πατρικῇ εὐσπλαχνίᾳ του, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τοὺς προφῆτας του, οὗς ὠπλίζε διὰ τῆς παραδόξου δυνάμεως τοῦ Πνεύματος Του, ὅπως τιμωρῇ, καί, εἰ δυνατόν, ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐθείαν ὁδὸν ἐκείνους, οἵτινες ἔπεσαν, ἐνθαυρόντες τὰς καταβεβλημένας ψυχάς, καὶ παρηγορῇ τοὺς τεθλιμμένους πιστοὺς. Χάρις εἰς τὴν πατρικὴν ταύτην μέριμναν, εἰς τὴν υἱικὴν ἐκείνην ἐξάσκουν τοῦ νόμου, ἡ προσοχὴ τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ ἐστρέφeto καὶ πάλιν πρὸς τὸν Σωτῆρα, ὅστις ἐμελλε νὰ ἔλθῃ, μέλλει οὐ τέλος ἡ περίοδος τῶν προφητῶν συνεπληρωθῇ διὰ τῆς ἐλεύσεως Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ὅστις κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν δυνάμιν τοῦ Ἥλιου ἐμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ τὰς καρδίας τῶν πατέρων πρὸς τὰ τέκνα καὶ τὰς καρδίας τῶν τέκνων πρὸς τοὺς πατέρας· καὶ τότε ἐμελλε νὰ ἀνατείσθῃ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης μὲ ἱσίν ἐν ταῖς πτέρυξιν Αὐτοῦ. (Ματθ. κεφ. δ' στ. 2—6).

Ἀλλὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τεσσάρων αἰώνων, κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς ἐπάσσε πλέον νὰ ὁμιλῇ εἰς τὸν λαὸν Αὐτοῦ, ὁ Ἰσραὴλ ἔπρεπε νὰ συνηθίσῃ νὰ ζῇ διὰ τῶν ἀποκαλύψεων, αἵτινες ἀφθόνως τῷ εἶχον δοθῇ διὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, διὰ τῶν θυσιῶν καὶ τῆς περιτομῆς, καὶ νὰ τὰς οἰκειοποιῇ κατὰ τὸν πλέον ἐνδόμυχον τρόπον. Ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκαμε. Ἡ μεγίστη πλειονότης τοῦ λαοῦ ἐτρέφετο διὰ τῆς ἀναμνήσεως τοῦ παρελθόντος μεγαλείου. Δὲν ἔχον πλέον ὡς πρότερον ἐν τῇ υἱικῇ ἐκείνῃ πεποιθήσει πρὸς τὸν πάντοτε παρόντα Θεόν. Ἄλλοτε, ὅτε ὁ Θεός, ἐξωργισμένος κατὰ τοῦ λαοῦ του, τὸν ἐπληττε διὰ τῆς μάστιγός του, ὁ Ἰσραὴλ ἐκραε πρὸς τὸν Αἰώνιον· ἦδη, ἐπειδὴ οἱ νόμοι καὶ αἱ καρδίαι δὲν εἶνε πλέον πρὸς Αὐτὸν ἐστραμμένοι, δὲν ἐννοοῦσι πλέον τὰς διατάξεις του. Ὁ Θεὸς δὲν ἀποκρίνεται πλέον εἰς τὸν λαὸν του, ἐπειδὴ ὁ λαὸς του δὲν ἐπικαλεῖται πλέον Αὐτόν. Ἐλπίζουσιν ἀκόμη εἰς μέλλον πλήρες δόξης καὶ λαμπρότητος, ἀλλ' ἡ ἐλπίς αὕτη δὲν ἔχει πλέον τὰς ρίζας τῆς εἰς τὴν προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ τῆς διαθήκης, τοῦ Ἰεχοβὰ. Ζητοῦν νὰ τὸν εὐχαριστήσωσι δι' εὐσεβῶν ἔργων, δι' ἐξωτερικῆς ἐντίμου διαγωγῆς, ὑπα-

κούοντας εἰς τὸ γράμμα τοῦ νόμου. Κύπτουσιν ὑπὸ τὴν πίσειν ἄβλυον παρόντος, διότι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἔπεσαν ἕνεκα τῆς ἀπιστίας αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν ἰσχυρῶν ξένων. Ἀλλ' ἐλπίζουσι διὰ τὸ μέλλον λαμπρὰν ἀποζημίωσιν, ἕνεκα τῆς ἀλαζονικῆς πεποιθήσεως ὅτι ἐξεπλήρωσαν ἀφθόνως τὰς συμπροφηγημένας μετὰ τοῦ Θεοῦ ὑποχρεώσεις. Οὐδεμίαν ἰδέαν ἔχουσι πλέον τῆς εὐτυχίας, ἥτις κάμνει τὴν καρδίαν νὰ πάλῃ, ὅταν δύναται τις μετὰ τοῦ Δαβὶδ νὰ κράξῃ: Θέλω σὲ ἀγαπᾶ, Κύριε, ἡ ἰσχύς μου (Ψαλ. ιη' στ. 1). Δὲν ἐννοοῦσι πλέον, ὅτι ἡ καρδία, ἥτις κατέχει τὸν Σωτῆρα ὡς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν της, εἶνε ἀδιάφορος πρὸς ὅλην τὴν δόξαν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Δὲν καταλαμβάνουσι πλέον, ὅτι δύναται τις νὰ ὑψωθῇ ὑπὲρ πάντων ὄντων τῶν σωματικῶν πόνων καὶ ὄλων τῶν ψυχικῶν βασάνων, ὅταν δύναται νὰ εἴπῃ: Ὁ Θεός εἶνε ἡ δύναμις τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου εἰς τὸν αἰῶνα (Ψαλ. ογ' στ. 28).

Ἐν τούτοις, ὑπῆρχον ἀκόμη ψυχαί, αἵτινες ὕμνουν τὸν Θεὸν ἐν σιγῇ εἰς τὴν Σιών, καὶ αἵτινες ἐμελέτων ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὸν νόμον τοῦ Αἰωνίου (Ψαλ. Α' 2) ζητοῦντες νὰ ἀνέρωσιν εἰς ποῖον καιρὸν καὶ εἰς ποίαν συγκυρίαν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐν εἰς τοὺς προφῆτας (1 Πέτρ. Α' 10—11) εἶχεν ἀναγγελεῖ τὴν ἐποχὴν τῆς εὐτυχίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἤλπιζον, περιμένοντες μετὰ φλογεροῦ πόθου τὴν παρηγορίαν τοῦ Ἰσραὴλ. Τινὲς τῶν ἐξόχων ἐκείνων προσωποποιήτων μᾶς εἶνε λίαν γνωσταί. Ἦσαν ὁ Ζαχαρίας καὶ ἡ Ἐλισάβετ, οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεὲμ, ὁ Συμεὼν καὶ ἡ Ἄννα, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους, ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ εὐλογημένη μετὰ τῶν γυναικῶν, ἡ παρθένος Μαρία. Ὅτι δὲ οὗτοι δὲν ἦσαν οἱ μόνοι διψῶντες Θεὸν ἰσχυρόν καὶ ζῶντα, μᾶς τὸ πληροφθεῖ ὁ ἅγιος Λουκάς, λέγων, ὅτι ἡ Ἄννα ὁμολογεῖ περὶ τοῦ Ἰησοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις ἀντιφωτισμὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ (Λουκ. Β' 38).

Ἄν καὶ κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους, ὁ Θεὸς εἰσσε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν (Πράξ. ΙΔ' 16), ζῆτεῖν τὸν Κύριον, εἰ ὅρι γε ἠγλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὐροίεν (Αὐτόθ. ΙΖ' 27), δὲν ἄφκεν ἐν τούτοις ἀμάρτυρον ἑαυτόν. Ἐνεργῶν οὕτω ὁ Θεός δὲν ἀπέριψε τοὺς ἔθνηκούς· ἠθέλησε μόνον νὰ τοὺς προετοιμάσῃ δι' ἄλλης δόξης εἰς τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν. Καθὼς ἠθέλησε νὰ δηγῇ τὰς Ἰουδαίας πρὸς τοῦτο τὸ τέλος δι' ἀφθονωτέρων μέσων, ἠθέλησε νὰ φέρῃ ἐκεῖ τοὺς ἔθνηκούς διὰ τῆς σπάνιος τοιοῦτων· καὶ τοῦτο, ὅπως φανερωθῇ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων του, ἐὰν ὁ Θεός, διὰ πατρικῆς τιμῆς συγκαταβάσεως, δὲν πλησιάσῃ ἑαυτὸν εἰς τὸ τέκνον του. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προσκολλώμεθα εἰς ἀνώτερον ὄν, ὑψούμενον ὑπὲρ πάντων τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας, εἶνε βαθέως ἐρριζωμένη ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅτε δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὸν Θεὸν ὑπὲρ πάντων τῆς φύσεως, ἠκίνησεν αὐτὸν ἐν τῇ φύσει. Συνισθανόμενος τὸ ἁμαρτήμα του, καὶ μὴ θέλων νὰ ὑποστῇ τὴν ἐκ τοῦ ἁγίου Πνεύματος



τιμωρίαν. ὁ ἄνθρωπος ἐροῦντο τὸν ἅγιον Θεόν, καὶ ἐπὶ-  
θεὶ νὰ τὸν λήσμονήσῃ. Τιοιούτρόπως δὲ αἱ δυνάμεις  
τῆς φύσεως, ἐλύσασαι τὴν προσοχὴν του διὰ τῆς καλλο-  
νῆς των, ἢ διὰ τῶν ὠφελιμάτων, τὰ ὅποια τῷ παρεῖχον,  
ἀπήλυσαν παρ' αὐτοῦ θείας λατρείας.

Ἦθον λυπὸν προέρχεται, ἥρῳτα τις, τὸ ὅτι οἱ ἐθνικοὶ  
ἐλάτρευον τὰ κτίσματα ἀντὶ τοῦ Κτίστου; Ὑπάρχουσιν  
ἄνθρωποι, τῷ ἀπεκρίθησαν, ὡς τὸ νέον ἐκεῖνο παιδίον, τὸ  
ὅποιον ἐπ' αὐτὴν διὰ πρῶτην φοράν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βα-  
σιλέως. Ἐδῶς ὡς συνήντησέ τινα πλουσίως ἐνδεδυμένον,  
φρόντᾳ παράσημα, ξίφος καὶ ζωστήρα, τὸν ἐξέλαβε διὰ  
τὸν Βασιλέα. Ὁμῶς ὁ περίωρισμένος ἄνθρωπος, ἀπεστε-  
ρημένος τοῦ φωτός τῆς ἀληθείας, ἐκλαμβάνει ἐπὶ μὲν  
τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τὰ ἄστρα, ὅτε δὲ ἄλλα τι δη-  
μιουργήμα ὡς αὐτὸν τοῦτον τὸν Θεόν. Γνωρίζοντες, ὅτι  
ὑπάρχει εἰς Θεός, καὶ μὴ δοξάζαντες ἢ εὐχαριστήσαντες  
αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι, ἐμπαυδίσθησαν ἐν τοῖς διηλογοισμοῖς  
αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ δυνάμις αὐτῶν καρδία·  
φύσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἥλλαξαν  
τὴν δόξαν τοῦ ἀβάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοίωμοι εἰκόνας  
ἡθάρτου ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων  
καὶ ἐρπετῶν (Ρωμ. Α' 21—24). Ζητεῖν τὸν Θεόν,  
τοιαύτη εἶνε ἡ ἀρχὴ ὅλων τῶν ἐρηκείων, καὶ τοῦτο εἶνε  
ἐπίσης τὸ μέρος τῆς ἀληθείας, τὸ ὅποιον ἐγκλείουσιν αἱ  
ἐθνικαὶ ὁρμηκεῖς. Ἀδὴ, ἡ τοῦ Θεοῦ ἀνακρίτης, εἶνε ἡ  
διακρίνουσα ἀπὸ τῶν ζῶων τὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ δημιουρ-  
γηθέντα ἄνθρωπον. Ἐὰν οἱ Θεοὶ τῶν ἐθνικῶν ᾤοντο ἀνέκων  
νὰ καταπαύσασαι τὴν πρὸς τὸ θεῖον δίψαν τῆς ψυχῆς των,  
ἀλλ' ἡ λατρεία, τὴν ὅποιαν τοῖς ἀποδίδουσι, μαρτυρεῖ  
ἐν τοῖς τοῖς τὴν ὑπαρξίν τῆς δίψης ταύτης. Ἐὰν ἡ διαφθā-  
ρεῖσα καρδία ἀρνήται νὰ ἀφῇ εἰς τὸ νὰ πληρωθῇ ὑπὸ  
τοῦ Θεοῦ, ζητεῖ τὴν εὐτυχίαν τῆς καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς  
εἰς τὰ πράγματα τῆς γῆς. «Φάγωμεν, πίωμεν, αὐριοῦν  
ἀποδύναμεν» ἰσ. Τὸ ἀπόφθεγμα τοῦτο, ἐξ ὧς ἐθνικόν,  
ἦτο τὸ σύνθημα τῆς μεγάλης πλειονότητος τῶν λαῶν.  
Αἱ εὐγενεῖς ψυχαὶ ἐξήτουν νὰ καλλύνωσι τὴν ζωὴν των  
καὶ νὰ τὴν καταστήσωσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εὐάρε-  
στον διὰ τῶν τεχνῶν καὶ παντὸς εἶδους γνώσεων. Διὰ  
τῶν αἰώνων τῆς πολυθείας παρατηρεῖται ἰσχυρὰ προσπά-  
θεια τῶν πνευμάτων πρὸς τὸ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν γνῶσιν  
τῆς ἀληθείας ἀλλ' ἡ προσπάθεια αὕτη, κεχωρισμένη ἀπὸ  
τοῦ ἐξ ὧς φῶτός, ὤφειλε κατ' ἀνάγκην νὰ καταλήξῃ  
εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην ὁμολογίαν· «βέβαιον εἶνε ὅτι  
οὐδὲν εἶνε βέβαιον».

(Ἐπεται τὸ τέλος τοῦ β. κεφαλαίου)

## Ἡ ΕΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΞΩ ΠΟΙΜΝῃ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΣ ΤΟΥ ΥΛΙΣΜΟΥ

Β'.

Ἀπαράτητον κρίνομεν νὰ προσθέσωμεν ἀκόμη ὀλίγα  
τινὰ εἰς τὰ πρίπρωτα νὰ γείνωσι παρὰ τῶν Ἀρχιερέων

πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσεβείας. Ἐν ταῖς καρ-  
δαῖς τῶν πιστῶν. Καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ἐκ τῶν  
Κανόνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ στοιχειώδους  
καθῆκόντος των, οἱ ἄρχιερεῖς ὀφείλουσι κατὰ πᾶσαν Κυ-  
ριακὴν εἰς ὅτινα ναὸν παρίστανται, νὰ φροντίζωσι καὶ  
διὰ τὸ θεῖον κήρυγμα. Ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ κηρύξωσιν  
αὐτοὶ; Ἀς ἀναλέσωμεν εἰς ἄλλον. Εἰς κληρικόν κατὰ  
πρόθεσιν, εἰς λαϊκὸν ἐν ἀνάγκῃ. Ἀλλ' εἶνε καὶ τοῦτο  
ἀδύνατον; Ἡ θεραπεία παρίσταται πρόχειρος. Δύναται  
νὰ ἀκουσθῇ ὁ Θεοτόκος, ἢ ὁ Μηνιάτης, ἢ ἄλλος τις ἐκ  
τῶν ἀναγνωρισμένων ἐμνηνευτῶν τοῦ θεοῦ λόγου.

Ἡ σύνθεσις τῆς ἀρχιερατικῆς λειτουργίας μετὰ τοῦ  
ἱεροῦ κηρύγματος ἀπαιτεῖται σήμερον, καθ' ὃ προσωπι-  
κῶς ἀντελήφθημεν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιαζομένου ὁρ-  
θοδόξου πληρώματος. Καὶ εὐλόγως. Ἰδίᾳ ὅπου ἡ λειτουρ-  
γία διεξάγεται προῖσταμένου αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιερέως, ἐπι-  
βάλλεται νὰ τελεσθῇ μετὰ πάσης ἀκριθείας καὶ ἀριό-  
τητος καὶ ζωῆς. Ἀλλ' ἡ ζωὴ τῆς εὐσεβείας δὲν δύναται  
νὰ μεταδοθῇ καὶ νὰ διατηρηθῇ ἀνευ τοῦ ἐκ τοῦ θεοῦ κη-  
ρύγματος φωτισμοῦ· ἀρχιερεῖς λοιπὸν ἱεραργῶν καὶ ἐκτο-  
πίζων τοῦτο ἐκ τοῦ ἐκκλησιασμοῦ ἐπιτελεῖ παράλειψιν  
ἀσυγγνώστως θλιβεράν.

Δυστυχῶς τοῦτο συμβαίνει συχνά ὅχι εἰς ὀλίγους ἐκ  
τῶν ἀρχιερέων. Προσέχουσι κυρίως εἰς τὸ νὰ λειτουργή-  
σωσι μετὰ μεγαλοπρεπείας καὶ πομπῆς· καὶ πομπὴν καὶ  
μεγαλοπρέπειαν ἐννοοῦσι τὴν μετὰ στόμου καὶ βραδύ-  
τητος ἐπιτέλεσιν τῆς ἱεραργίας. Οὕτω δὲ καταναλίσκε-  
ται χρόνος μακρότατος, καὶ δι' ἐν μόνον εὐρίσκεται ὅτι  
δὲν ὑπάρχει χρόνος. Διὰ ποῖον; Διὰ τὸ κήρυγμα.

Τὸ σύστημα τοῦτο εἶνε ἀτοπὸν, καὶ ἡ ἀντιληψὶς αὐτοῦ  
πλημμελής. Ἀτοπὸν τὸ σύστημα, διότι φέρει καταπάτησιν  
τοῦ θεοῦ κηρύγματος καὶ τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησίας, καὶ  
διότι ὑφίσταται δι' ὀλιγωρίας πρὸς τὸν φωτισμὸν τῶν ψυχῶν·  
καὶ πλημμελής ἡ ἀντιληψὶς, διότι οἱ χριστιανοὶ σήμερον δὲν  
ἐπαναπαύονται μετὰ πομπικὰς μόνον ἱεροτελεστίας, αἱ δὲ λῆν  
βραδεῖαι ἐκφωνήσεις καὶ οἱ ἐπιδεικτικοὶ τρόποι, οἱ παρα-  
τείνοντες τὴν θεῖαν λειτουργίαν, μετ' ἐξώθησιν καὶ ἀργίαν  
τοῦ θεοῦ κηρύγματος, ὅχι μόνον δὲν ἀρέσκουσιν, ἀλλὰ  
καὶ προκαλοῦσι δυσφορίαν εἰς τοὺς πιστοὺς, εἰς δὲ τοὺς  
ἀδιαφοροτέρους παρέχουσιν ἀφορμὰς ψόγων καὶ προσφάσεις  
διὰ τὴν ἐκ τῶν ἱερῶν ναῶν ἀπουσίαν των.

Θέλομεν λοιπὸν νὰ δώσωμεν εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς  
συνάξεις τὴν προσήκουσαν ἐπιβολήν, καὶ νὰ τὰς καταστή-  
σωμεν μέσα διαφώτισεως καὶ ἐνίσχυσεως τοῦ ὁρμηκευτικοῦ  
συναίσθηματος. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἂς γείνη καὶ περὶ  
τοῦτου φροντίς· ὅπως δηλαδὴ πᾶσα ἀρχιερατικὴ λειτουρ-  
γία συνδέεται μετὰ τοῦ θεοῦ κηρύγματος, παρέχεται  
δ' ὑπὲρ τοῦτου πᾶσα εὐκολία διὰ τῆς ἀποφυγῆς ὑπερβο-  
λικωτέρων περὶ τὸ λειτουργεῖν ἐπιτηδεύσεων, αἰτινες,  
ὅπου δεσπόζουσι, καταλύουσι τὴν ἐρμηνείαν τοῦ θεοῦ  
λόγου, φθείρουσι καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Χ. ΑΜΒΡΑΖΗ

Καθ. τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου καὶ πρῶτην Ἱεροκήρυκος Σιμόνως.

## Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ

ΠΙΣΤΕΥΣΑΝΤΟΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ  
ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΝΟΜΟΣ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

### ΙΣΤΟΡΙΑ

πλήρης ενδιαφέροντος καὶ ποικίλων περιπετειῶν καὶ  
ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀληθείας τῆς Μίσε, Ἀγίας,  
καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ὁρθοδόξου τοῦ  
Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκ τε τῶν ἱερῶν  
Γραφῶν καὶ τῶν Ἀγίων Πατέρων,  
Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν.

### ΤΟΜΟΣ Β'

[Βλέπε ἀριθμὸν 214]

Ἐπιστολὴν τοῦ Ἰσαὰκ ἐλάθοντες περὶ τὰ τέλη Σεπτεμ-  
βρίου· ἀλλὰ μᾶλλον λυπὴν προῆξεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἐπι-  
στολή του ἡ χαράν.

Ἐγραψεν, ὅτι ἄνθρωποι, ὁμιλῶντες τοὺς ἀρχαίους  
Φαρισαίους, φθονήσαντες τὴν εὐτυχίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ  
ἐλευθερίαν τῆς νεοπαγοῦς καὶ ἀρτισυτάτου Ἐκκλησίας,  
προσεπάθησαν νὰ σπείρωσι ζιζάνια ἀνά μέσου τοῦ καθαροῦ  
σίτου, καὶ νὰ προσηλυτίσωσι τοὺς ἐξ Ἰουδαίων Χριστι-  
ανούς εἰς τὴν παπικὴν Ἐκκλησίαν.

Ἡ τακτικὴ αὕτη τῶν Καλογηρικῶν ταγματῶν τῆς  
Δόσεως δὲν εἶναι νέα· εἶνε πολὺ παλαιά· χρονολογεῖται  
ἀπὸ τοῦ σχίσματος.

Ὅτε, κατὰ τὸ ἔτος 860, ὁ Πατριάρχης τῆς Κων-  
σταντινουπόλεως Φώτιος, ἀποστείλας τοὺς δύο Θεσσαλο-  
νικεῖς ἀδελφοὺς Κύριλλον καὶ Μεθόδιον, ἐγένετο αἵτις  
τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ βασιλέως τῆς Βουλ-  
γαρίας Βυργόριδος, καὶ οὕτως ἐσηματίσθη ἡ Βουλγαρικὴ  
Ἐκκλησία, τὴν αὕτην πολιτικὴν μετεχειρίσθη ἡ Παπικὴ  
Ἐκκλησία.

Ὁ Πάπας Νικόλαος δ' Α'. ἔστειλε Λατίνους ἱερεῖς εἰς  
τὴν Βουλγαρίαν, οἱ ὅποιοι εἰσήγαγον τὴν προσθήκην καὶ  
ἐκ τοῦ Υἱοῦ εἰς τὸ ἱερὸν Σύμβολον, καὶ κατηγοροῦντες  
τοὺς ἀνατολικοὺς ἱερεῖς ὡς ἐγγάμους ὁπιδίωξαν αὐτούς,  
κηρύττοντες ἄκυρον τὸ χρίσμα τῶν ἀνατολικῶν ἱερῶν, καὶ  
μεταβαλόντες τὰ τῶν Νηστειῶν. Καὶ ἡ ἀντεπαγγελικὴ  
αὕτη πολιτικὴ ἡνάγκασε τὸν Φώτιον νὰ ἐκδώσῃ πρὸς τοὺς  
Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς τὴν περίφημον αὐτοῦ Ἐγκύ-  
κλιον κατὰ τὸ 867.

Τὴν αὕτην τακτικὴν καὶ πολιτικὴν μετεχειρίσθησαν καὶ  
κατὰ τῆς ἐξ Ἰουδαίων νεοφύτου Ἐκκλησίας.

Πλὴν ἂς ἀφῶμεν νὰ διηγηθῇ τὰ πράγματα ὁ Ἰσαὰκ  
μετὰ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν μαγευτικὴν χάριν διὰ τῆς ἀκο-  
λουθοῦ ἐπιστολῆς. (ἀκολουθεῖ).

## ΑΓΝΟΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΜΑΚΡΑΚΗ

Γ'.

Εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον ἐδώκαμεν μίαν ὑπόθεσιν  
ὡς πρὸς τὴν σημερινὴν τὴν λέξεως πρόσωπον εἰς τὸ χω-  
ρίον τῆς Γενέσεως, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον  
αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς. Ὑπεσχεθήμεν δηλαδὴ νὰ ἀποδεί-  
ξωμεν, ὅτι, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, ἡ λέξις πρό-  
σωπον δὲν ἐννοεῖ τὴν ψυχὴν, ὡς νομίζει, ὁ κ. Μακράκης,  
ἀλλὰ τὸ σῶμα.

Κατὰ τὸν κ. Μακράκην τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ  
πρώτου ἀνθρώπου ἔγιναν συγχρόνως καὶ ἀπὸ χώμα,  
ἡ δὲ ἐμφύσησις πνοῆς ζωῆς (πνεύματος θεοῦ κατὰ τὸν  
κ. Μακράκην, διαφορετικὸ ἀπὸ τὴν ψυχὴν), ἐγενεῖται τὸ  
πρόσωπον τοῦ πλασθέντος ἀνθρώπου, ἥτοι κατὰ τὴν  
Μακράκειον δόξαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἐπειδὴ τὸ  
σῶμα δὲν εἶνε δῆθεν πρόσωπον, μόνον δὲ ἡ ψυχὴ γίνεται  
τοιαύτη διὰ τῆς πνοῆς τῆς ζωῆς.

Ὁ Χρυσόστομος εἶνε ἐναντίος πρὸς τὴν τοιαύτην δοξα-  
σίαν. Συγχρόνον πλάσιν ψυχῆς καὶ σώματος δέχεται μόνον  
διὰ τὰ ἄλογα ζῶα. Ἰδοὺ τί λέγει εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ  
Β'. κεφαλαίου τῆς Γενέσεως. «Καὶ ἐν αὐτῷ  
τοῦτω τὴν διαφορὰν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ζώου, τοῦ λο-  
γικοῦ, καὶ τῆς τῶν ἀλόγων δημιουργίας. Ἐπ' ἐκείνων  
μὲν γὰρ (τῶν ἀλόγων) φθαίν· Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα  
ἐρπετὰ ψυχῶν ζώων, καὶ ὁμοῦ ἀνέσθιτο ἐκ τῶν  
ὕδατων ζῶα ἐμφυχα· καὶ ἐπὶ τῆς γῆς πάλιν ὡσαύτως·  
Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶων. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀν-  
θρώπου οὐχ' οὕτως, ἀλλὰ πρότερον ἀπὸ τοῦ  
χοῦς τὸ σῶμα δημιουργεῖται, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ζω-  
τικὴ δύναμις αὐτῷ δίδεται, διερ' ἐστὶν ἡ τῆς ψυχῆς  
οὐσία (Χρυσ. ἐκδόσις Migne Τόμ. Δ'. σελ. 107).

Ὡσαύτως, εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἀμέσως δ' ἀνωτέρω, ὁ  
ἱερὸς Χρυσόστομος, ἀναφέρων τὸ Γραφικὸν χωρίον ἐνεφύ-  
σησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ  
ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν», ἐρωτᾷ· «τί ἔστιν, ἐνεφύ-  
σησεν πνοὴν ζωῆς;» καὶ ἀπαντᾷ· «τὸ σῶμα, φησὶ,  
τοῦτο τὸ δημιουργηθὲν ἐβουλήθη καὶ προσέταξε ζωτικὴν  
ἔχειν δύναμιν, ἥτις ἐγένετο τῷ ζῶει εἰς ψυχὴν ζῶσαν».

Κατὰ τὸν Χρυσόστομον λοιπὸν πρὸ τῆς ἐμφυσήσεως  
τῆς πνοῆς τῆς ζωῆς δὲν ὑπᾶρχε ψυχὴ, τὴν ἐδη-  
μιούργησε δὲ ἡ ἐμφύσησις· ὥστε πρόσωπον, εἰς ὃ ἐνεφύ-  
σθη πνοὴ ζωῆς, δὲν εἶνε ἡ πρὸ τῆς ἐμφυσήσεως ἀνύ-  
παρκτος ψυχὴ, ἀλλὰ τὸ σῶμα, τὸ ὅποιον, ἀψυχον  
πρὸ τῆς ἐμφυσήσεως, ἐγένετο ἐμφυχον δι' αὐτῆς. Ἀρα  
κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, εἶνε ὁρθὴ ἡ ἐν τῇ α' Ἐκκλη-  
σιαστικῇ Ἀληθείᾳ γνώμη, ὅτι ἡ λέξις πρόσωπον ἐν τῷ  
περὶ αὐτοῦ λόγῳ Γραφικῷ χωρίῳ σημαίνει τὸ σῶμα, ἐξε-  
λέγεται δὲ περιφανῶς ἡ μακρακικὴ πλάνη, ὅτι δῆθεν πρό-  
σωπον ἐννοεῖται ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ μακρακικὸν ψέδος, ὅτι τὰχα  
πρόσωπον δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ καὶ νὰ λεχθῇ τὸ σῶμα.

## ΕΤΟΙΜΑΣΑΤΕ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

«Ετοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους Αὐτοῦ...» (Λουκᾶ Γ', 3-1').

Ὅτε ἐμελλε νὰ ἐνανθρωπήσῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Πρόδρομος προανήγγειλε τὴν παρουσίαν Του καὶ παρεσκευάσε τὴν ὁδὸν Του. Ὅταν πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς ἐρχεται, ἡ πρὸς Ἑκείνον ἡμεῖς ὑπάγωμεν, δεόν νὰ παρεσκευάζωμεν τὴν ὁδόν, νὰ καθαρίζωμεν δηλαδὴ τὴν καρδίαν (καὶ τὸν βίον μας ἀπὸ πάσης πονηρίας, καὶ εὐθείαν νὰ κάμνωμεν τὴν ὁδὸν ταύτην, δι' ἧς θὰ διέλθῃ ὁ Θεός.

Πᾶσα ψάραγξ θὰ πληρωθῇ. Ὁ πρῶτος πολεμητέος ἐν ἡμῖν ἐχθρὸς εἶνε ἡ ἠθικὴ ἀδιαφορία. Ἡ ἑλληνικὴ ἐδραίων χριστιανικῶν πεποιθήσεων ἔχει ὀρῶν ἀληθινὴν ἀβυσσον εἰς πολλὰς ψυχὰς καὶ ἐλλείπει οὕτω κατὰ πολλὸν ἡ βάσις, τὸ ἔδαφος, ἡ γῆ ἡ γόνιμος, ἡ δυναμένη νὰ θρέψῃ τὸν σπέρρον τὸν πνευματικόν. Ἦνα ἡ θεία ζωὴ ἐν ἡμῖν κατασταθῇ, δεῖται ἑδάφους, συνειδήσεως, χαρακτήρος. Συχνὰ ὅμως, συχνότατα ὑπάρχει τὸ κενόν· οἱ ρητορικώτατοι δὲ τῶν λόγων καὶ αἱ συγκινητικώτατοι τῶν προτροπῶν παρέρχονται ἀνερέργητοι, διότι αἱ ψυχὰι στεροῦνται ὅλως στεργρότητος, καὶ οὐδέλλως ἀπαντῶσιν εἰς τὴν φωνὴν τὴν λαλοῦσαν περὶ μετανοίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀγιασμοῦ, διὰ τῆς πίστεως τῆς δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

Καὶ πᾶν ὅρος καὶ βουνὸς θὰ ταπεινωθῇ. Ἀς ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐνίκηθη τέλος ἡ ἀδιαφορία ἡ ἠθικὴ καὶ δύναται ἡ συνείδησις νὰ δεχθῇ τὸν θεὸν σπέρρον. Καὶ ὅμως ἐπὶ τοῦ ἑδάφους τούτου, δι' οὗ ὁ Σωτὴρ θέλει νὰ διέλθῃ, ἰδοὺ ὑψοῦνται βουνοὶ καὶ ὄροι, ἡ ματαιότης λέγω, καὶ ἡ ἐπαρσις, ὁ ἔγωισμός καὶ ἡ φιληδονία μετὰ τὴν φιλαργυρίαν, βουνοὶ καὶ ὄρη καὶ ἐμπόδια, ἅτινα φαίνονται λέγοντα πρὸς τὸν ἐρχόμενον Σωτῆρα: «Ὅχι, δὲν θὰ διέλθῃς ἐν ταύτῃ». Πόσοι εἶνε οἱ νομίζοντες ὅτι ἐμποδίζονται ἐν τῇ προόδῳ τῇ πνευματικῇ ὑπὸ φιλοσοφικῶν, ἀντιλογικῶν ἢ κριτικῶν σοφισμάτων, ἐπεγείροντες δὲ αὐτοὶ οὗτοι τὰ ἐπιφοδὰ ταῦτα ὄρη, πρὸς τὰ ὁποῖα ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ ἡδυνάτο τις νὰ εἴπῃ, τὸ τοῦ Προφήτου (Ζαχ. Δ', 6, 7), «Τίς εἰσαί σύ, τὸ ὄρος τὸ μέγα; Ὅθι ταπεινωθῇς οὐχὶ δι' ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἀλλ' ἐκείνης τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, τοῦ ἐνισχυόντος καὶ ὀδηγούντος τὸν Χριστιανόν».

Καὶ τὰ σκολιά θὰ γίνωσιν εὐθεία. Τὴν ὁδόν, δι' ἧς θὰ διέλθῃ, θέλει ὁ Ἰησοῦς ὅχι μόνον ἀνευ ὀρέων καὶ βουνῶν, τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν, ἀλλὰ καὶ εὐθείαν ἅμα. «Εὐθείαι εἶνε αἱ τρίβοι τοῦ Κυρίου» (Ψαλμὸς ΙΔ', 9. Πράξεις ΙΓ' 10), εὐθείαν δὲ θέλει καὶ τὴν ἰδικήν μας ὁδόν (Ἑβρ. ΙΒ' 13). Ἐκ τῶν διακριτικῶν γνωρισμάτων τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ εἶνε, κατὰ τὸν Προφήτην (Ἠσαΐαν ΜΒ' 16), καὶ τοῦτο, ὅτι διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος μεταβάλλουσιν οὗτοι τὰ ἐν αὐτοῖς σκολιά εἰς εὐθείαν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ συνείδησις τῆς ἀνάγκης τῆς σωτηρίας καὶ ἡ ταπεινότης ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ

ἀπόλυτος εὐκρίνεια, ἵνα ἐρευνηθῶσι τὰ μύχια τῆς καρδίας καὶ ἐκριζωθῶσιν ἐκείθεν τὰ προσφιλῆ ἑλαττώματα. Δέον εἰς τὸ ἀγαθὸν νὰ μετατρέψωμεν καὶ ἑξεις καὶ παραδείγματα. καὶ προλήψεις ψευδεῖς καὶ διεφθαρμένας. Ἀγαπᾷ τὰς εὐθείας ὁδοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ μόνον δι' αὐτῶν διέρχεται.

Καὶ αἱ τραχεῖαι ὁδοὶ θὰ γίνωσιν ὁμαλῆαι. Ἐν τῇ καρδίᾳ μας διατηροῦνται ἀκόμη τῆς ἀμαρτίας τοῦ ἔγωισμοῦ αἱ τραχύτητες. Ἀς ἐκριζώσωμεν αὐτάς καὶ ἄς κάμωμεν ὁμαλὴν τὴν ὁδὸν τῆς καρδίας, ἵνα δι' αὐτῆς, οὕτω παρεσκευασμένης, διέλθῃ ὁ Σωτὴρ δικαίων καὶ ἁγιαζόντων εἰς σωτηρίαν ἡμᾶς διὰ τοῦ Πνεύματος Του τοῦ ἁγίου.

Καὶ πᾶσι σὰρξ θὰ ἴδῃ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις ἔκαμεν ὁμαλὴν τὴν ὁδὸν τῆς καρδίας του, θὰ ἴδῃ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. Τὴν προπαρασκευὴν διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἀγαθοπραξίας ἀκολουθεῖ ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ ἀγιασμός, τὸν ἀγῶνα ἡ νίκη τοῦ Πάσχας τῆς σωτηρίας! Ταύτης, Κύριε, ἀξίωσον καὶ ἡμᾶς.

Π. Κ. Γκογογιάννης

Διάκονος τῆς ἐν Γαλιζίᾳ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας

## ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

Ὁδὸς Ἀδριανοῦ ἀριθ. 64.

Κατ' αὐτὰς ἀποπερατοῦται ἡ ἐκδοσις τῆς «Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» τοῦ κ. Ν. Χ. Ἀμβράζη.

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἔλαβον ἀγγελίας μας νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐτάς εἰς τὴν διεύθυνσίν μας τὸ ἀργύτερον μέχρι τῆς 25 τρέχοντος, συναποστείλωσι δὲ καὶ τὸ ἱστίμιον τῶν σωμάτων δι' ἃ ἐνεγράφησαν ὅπως δημοσιευθῶσι τὰ δνόματα τῶν συνδρομητῶν εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου.

Ἡ τιμὴ του εἶναι δρ. 2 διὰ τὸ ἐσωτερικόν, καὶ φρ. χρ. 2 διὰ τὸ ἐξωτερικόν διὰ τοὺς συνδρομητάς. Διὰ δὲ τοὺς μὴ συνδρομητάς δρ. 3 διὰ τὸ ἐσωτερικόν καὶ φρ. χρ. 3 διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Οἱ βιβλιοπῶλαι.

## ΘΕΙΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ "ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ,"

ΠΕΜΠΤΗ 7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ἐν Πειραιεὶ δμιλήσει ἐν τῷ Ζαανείῳ Ὁρφανοτροφείῳ ὥραν 7—8 μ. μ. ὁ κ. Γεώργιος Σ. Μακρῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ δευτέρᾳ Δημοτικῇ Σχολῇ τῶν ἀρρένων, παρὰ τὰ Γραφεῖα τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ τὴν περυσινὴν αἰθουσαν τῶν κηρυγμάτων, ὥρα 6 1)2—7 1)2 μ. μ., δμιλήσει ὁ ἀρχιμ. κ. Πανάρ. Δουληγέρης.

Ἐν Πειραιεὶ, ἐν τῷ Ζαανείῳ Ὁρφανοτροφείῳ, ὥρα 3 1)2—4 1)2 μ. μ., δμιλήσει ὁ κ. Μιχ. Ι. Γαλανός.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΑΡΙΣΤ. Ζ. ΔΙΑΔΗΣΜΑ

66—Ὁδὸς Ἀδριανοῦ—66